

Johann Peter Grünenberg

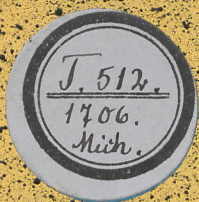
**Programma, Quo Festum Michaëlis Observantiæ & Christianæ Pietati Civium
Suorum commendat, atq[ue] Angelum Gladio Armatum iisdem exhibet**

Rostochii: Typis Joh. Wepplingi[i], [1706?]

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn893547131>

Druck Freier  Zugang





J. 512.

1706 Mich.

~~A-1256.~~ 102.

PROGRAMMA,
Quo
FESTUM
MICHAELIS



Observantiæ & Christianæ Pietati
Civium Suorum commendat,

atq;
ANGELUM GLADIO ARMATUM
iisdem exhibet

UNIV. ROSTOCHIENSIS RECTOR
JO. PETR. GRÜNENBERG,

PH. & TH. D. hujusque P. P. Confil. Consist. Duc. & per Distr.
Mecl. Superint. hodieq; suæ FGtis Decanus.



ROSTOCHII,
Typis Joh. WEPPLINGI, SER, PRINC. & Acad, Typogr.

M. 1256 102



Onfinxit ferrea Enthusiasmi frons illorum, qui de Christiano nomine gloriantur, disse-
ctis in partibus varias Angelorum visiones, exhibitiones, colloquutiones, alias aliis fastu-
osiores. Regnavit in quibusdam misera credulitas, in aliis conspicua fuit sangvino-
lenta consiliorum crudelitas. Et, quamvis non sit de Fide Christiana Angelorum appa-
rentium pertinax negatio, ita tamen apud
prudentes rerum æstimatores jamdiu decoxit copiosa angelicæ
visionis fabula, ut, si qua forte veritati quoque consona dici queat, tu-
tius tamen sit, post Apostolorum tempora ab earum fide prudentē
abstinere mentem, quàm temere ex ea pendere. Nil movent
animum ad Sacram N. Tti apostolicè jamjam promulgati deli-
neationem rite attentum, Angelorum facies, habitus, ornatus,
sceptrum, virga, ensis, bellaria, aliusve generis materies, quâ ipsi
venientes inclaruerint. Extra Scripturam nusquam hic tuta
fides. Relinquuntur ista iis commodius, qui ad credulitatem
sunt proniores. Sufficit, id credi, non esse promissas ejusmodi
apparitiones, post eorum a tatem, qui Evangelio Jesu Christi per
mundum divulgando tuere destinati: prætereaque id addi,
suam sibi potestatem ita arctè nullò DEum constrinxisse verbo,
quin Angelum, si velit, mittere vel potuerit hucusque, vel in po-
sterum possit. Hâc ergo in vitâ Angelum videre ne quis cupiat,
contentus tantâ spe, quantam DEUS fecit de spectandis post
hanc vitam Sanctis illis conservis, & de consortiō illorum beatō,
in quō *ἰσχυροὶ* sit futurus. At verò, quidquid de Ange-
lis Codex DEI Sanctissimus refert, id credi debet autori-
tati Ejus, qui nec fallere potest, nec falli. Ibi veras habemus
Eorum revelationes, atque visiones, ibi operosas Eorum
actiones contuemur. Hodiernus dies illas mihi de illis elicit me-
ditationes, quæ ad iacruentam quidem Michaelis cum Dracone,
& Angelorum Illius cum hujus Angelis pugnam, at eam tamen
fatis asperam, nec minus beatam, prope faciunt. Quamvis autem
Angelis inter sese pugnantibus nullo armorum apparatu, nullâ
ensium acie, nullò telorum mucrone opus sit; nec illi inter nos

quidem homunciones tali æris ferrique strepitu vi atq; pompa indigeant: stiturus tamen sum *Angelum Gladio Armatum*, cum totus hodie mundus gladio armatus cupiat incedere. Quod quidem uti permittipoterit, ita accusari opus non erit, dum ita gladio uti sciant homines, sicut Angelus Armatus novit.

Antequam verò Vobis, Cives Æstimat. ac Dilectissimi; Angelum ita Armatum exhibeo, facile vos recordari existimo, curiosâ meditatione dignum illud esse, quod pro rerum gerendarum naturâ comparuerint haud raro instrumento uno atq; altero insignes Angeli. Bellatores cum se exhibent, currus exhibent falcatos & militares equos flammamq; vomentia castra 2. Reg. 6, 17. Iidem triumphalem currum & equos cœlesti cum pompâ igniferos repræsentant, quando Eliam transportare debent in Ecclesiam Triumphantem 2. Reg. 2, 11. Hæc enim ut Angelorum fuit visio, altera militaris, altera triumphalis, sic pompa quoq; cogitari debet rei gerendæ prorsus conveniens. Advinciendum Draconem comparet Angelus clavem catenamq; manu gestans Apoc. 20, 1. Ad significandam itinerum securitatem, novamq; interris pacem bacillus in manu Angeli Domini conspicitur Judic. 6, 21. Præ omnibus notabilis ille est cultus militaris, quò strictus ensis Angelicâ in manu visus est. Facile, Lectores Eruditi, distinguitis, Angelum Domini non semper Creatum aliquem Spiritum dici, sed interdum Filium DEI τὸν μονογενῆ, καὶ πρωτότοκον πατρὸς ἡμῶν, unigenitum illum, & omni creatione prius genitum illò nomine significari. Cujus rei monumentum ut Judic. 6. proximè habuimus, sic à quibusdam Theologis quoque in Apoc. 20, 1. 2. 3. collocatur. Excellens autem illud est, quod Gladius Evaginatus Utriusque Naturæ Angelo in Scripturæ Sacræ exemplis tribuatur. Ita Filius DEI, Vir Jehovah, Angelus Fœderis, & Princeps Exercitus Domini fuit, qui Gladio Armatus Joluæ apparuit: De quò quidem hæc sunt Verba Sacri textus: *Et factum est, cum esset Josua ad Hierichuntem, sustulit oculos suos & vidit: Et ecce vir stans adversus ipsum, & gladius ejus evaginatus in manu ipsius. Et accessit Josua ad eum, & ait ipsi: An ad nos tu, an ad hostes nostros? Et ait: Non (id est neutrum:) namque ego, Princeps Exercitus*

tus Jehova, modò adveni. Et procidit Josua ad faciem Ejus in terram, & incurvavit sese, & ait ei: Quid Dominus meus loquens ad servum suum? Et dixit Princeps Exercitus Jehovæ ad Jehoschyam: Solve calceamentum tuum de pede tuo, namque locus, super quo tu consistis, sanctitas est ille. Et ita fecit Josua. Sic legimus Jos. 5, 13. 14. 15. Quisquis hic oculo animoque instructus est, non potest non vel invitatus trahi in agnitionem Personæ Divinæ, non creatæ. Quis enim Princeps Exercitus Domini? Angelusne creatus? Absit. Imperiosus talis principatus non cadit in spiritum creatum, à quo dependeat exercitus seu populus DEI. Qvis ille, ad cujus faciem humi procubuit Josua Vir ab idololatria alienissimus, cuique se incurvavit? Angelusne Creatus? Absit. Talem enim cultum reformidant Spiritus creati, & cum cultus politicus ad eos haud pertineat, cultum cæterum ad solum DEUM dirigendum esse volunt Apoc. 19, 10. & c. 22, 8, 9. Qvis ille, quem Dominum suum agnoscit, cujusque se servum profitetur supremus Dux belli Josua? Angelusne Creatus? Absit. Illi enim uti non sunt ministri aut servi nostri, ita nec nostri sunt domini, qui pro servis nos habeant: sed conservos se nostros ipsi vocant, & administratorii sunt Spiritus emissi in ministerium, propter eos, qui futuri sunt salutis heredes. Hebr. I, 14. Non addo mandatum Josuæ datum de solvendo calceamento; non prolixus sum in eo, quod adeo promptus est Josua, qui dicto audientem se demonstrat. Id unum addo, hunc ipsum Principem Exercitus Jehovæ illum esse, qui c. 6, 2. expressè dicitur Jehovah, quiqve ordinat agenda in obsidione Hierichuntina v. 3. 4. 5. Exhibui Angelum Domini Armatum Gladio, sed Angelum Jehovam, & Virum Jehovam. Nec loquatur mihi quisquam hic Angelum, qui suam naturam creationi debeat, etiamsi Michaëlem, Archangelum de Primariis conjectare velit. Vanitas illa est à Verbo DEI prorsus aliena. Verum videamus Gladium è vaginâ eductum aliò quoq; loco.

Bileamus illum vidit, & quidem in manu Angeli Domini, id quod Moses Vir Dei nobis relatum esse voluit his verbis: & detexit Jehovah oculos Bileami, & vidit Angelum Domini constitutum in viâ, & gladius ejus disiectus erat in manu ejus. Et inclinavit sese, & incurvavit sese ad faciem ejus. Et dixit ei Angelus Domini: Propter

Propter quid percussisti asinam tuam jam tribus vicibus? Ecce ego progressus sum in adversarium, nam perversa (præceps) est illa via coram me: Et vidit me asina, & declinavit ad faciem meam jam tribus vicibus. Nisi declinasset à facie mea, certò nunc etiam te occidisset, & ipsam viam servasset. Leguntur ista Num. 22, 31. 32. 33. Et postrema quidem respiciunt v. 23. ubi hæc sunt: Et vidit asina angelum Jehovæ constitutum in viâ, & gladium ejus eductum in manu ejus, & declinavit asina è viâ, & secessit in agrum. Et percussit Bileam asinam ad reddendum eam declinantem in viam. Mira hic sanè omnia: quia præsens fuit Admirabilis, El. 9, 6. Neque enim hic angelum creatum permittit textus, sed urget Principem Exercitus Domini eundem, quem deinceps vidit Josua. Sermo enim est de eo, cui Bileam sese non tantum inclinavit pectore, sed & se totum incurvavit ac prostravit coram facie ipsius. Non accipit hunc cultum angelus creatus, quia & politicus noster cultus non est angelicus, & ex indicio Apocalypseos ab angelis ipsis æq̃ is fastiditur, ac religiosus, qui in Angelorū tolerantiam ac silentium ne cadere quidem censendus est. Accedit, quod coram Se ipso perversam esse viam Bileami ait Angelus Domini, quam obrem ipsi adversarius venerit. Non est hic angeli, & ministri sermo, sed Domini, cum homines non sint obligati Angelis, ad reddendam ipsis rationem, vel viam suam ad ipsorum nutum dirigendam. Dixisset, si minister fuisset hic Angelus: coram Jehovæ, coram quò assisto vel servio; non dixisset: coram me. Agnoscit hic angelus adorationem ab asinâ humillimè, observantissimè, constantissimè sibi factam, & vendicat sibi purum in hominem occidendum, & servandam in vitâ asinam imperium. Non conveniunt illa in ministrum angelum: Nulla ei creatura adorationis cultum debet; à nullâ eum postulat. Novit angelus minister, ad Dominum suum pertinere hunc cultum cœterarum creaturarum non minus, quàm suum ipsius. Conf. Ps. 10, 320. 21, 22. Ps. 148, tot Apoc. 5, 8-14. Ac si vel maxime observantiam quamvis aliam significari putes, nulla tamen est ratio, quæ brutas animantes propterea aliquo rationis usus donari asserat, ut angelo præstet humilè observantiâ. Id potius significatur, Angelum hunc Domini fuisse Dominum vitæ ac necis, qui poscere possit obler-

observantiam ab homine & bruto, idq; vel sub poenâ mortis. Et
 notatu dignum est illud, quod eum in finem concessus fuerit asinæ
 rationis atq; linguæ usus, ut ipse moneretur homo, qui & Deum
 verum, Jehovah Elohim, jam ante velut DEUM suum noverat,
 v. 8. 9. 10. 14. 18. 19. constantius sane verum illū Deum esse colendum,
 nec ē cupidine regii favoris, auri, argenti, & honoris meditandum
 esse, quō pacto à Veri DEI cultu ac fide aliquamdiu recedatur;
 sicut ne ipsa quidem asina à cultu Angeli Domini quidquam re-
 mittat, sive herilem iram atq; fustem vereri ac sentire debeat, sive
 consēqui ac tueri benevolentiam queat. Addatur v. 35. ubi
Angelus Jehovah ad Bileamum ait: Vade cum viris istis, ac tantummodo
verbum, quod loquar ad te, illud loquaris. Promittit sese per illum
 locuturum esse, simulq; postulat, ne à quōquam aliō Verbum susci-
 piat, quod eloquatur. Sunt hæc non nisi Veri DEI: unde & in
 totō hoc Capite soli DEO id tribuitur, *loqui ad Bileamum*, quod
 ipse vel faciat, vel rursus eloquatur. Conf. v. 8. 9. 12. 13. 18. 19.
 20. & 38. Adeò clarè patet, hunc Angelum increatum fuisse,
 non creatum, qui strictum velut Bileami adversarius ensẽ ge-
 starit ac tenuerit, quique, nī animal brutum rectius se gessisset,
 quàm Bileamus; sed cogenti verberantique hero, quàm sibi semel
 agnito, parere maluisset, parsurus quidem fuerat miserabili bestia, rationis usu
 destitutæ, & serviliter coactæ; at vero herum inobedientem, astutum,
 prava è dæmonis consilio meditantem, & præ occulta illa fervidaque fa-
 voris, honoris, splendoris meditatione ne ad se quidem vel ipsi asinæ con-
 spicuum Dominum DEUmq; suum oculo animo attentum, sed velut excœ-
 catum, & diabolicâ perfidiâ jamjam repletū, atq; in Israëlẽ, cui DEUS bene-
 dixerat, execrationes omniaque mala machinantem, occisurus. Quâ quidem
 severitate non solū Bileamum sub bruti pecoris repræhensione re ipsâ non
 minus, quàm verbō præstitâ extraordinariè in viam reduxit; sed & conce-
 ptam jam animo execrationem, cujus licentiam à DEO petebat ac sperabat,
 in meliora convertit vora. Conf. 2. Petr. 2, 15. 16. Deut. 33, 3. 4. 5. & Mich. 6, 5.
 Hic rursus fuit Gladius Angeli increati, qui Josuæ confidentiam, Bileamo
 metum, utrique reverentiam elicit. Videamus Creatum quoque Ange-
 lum ense armatum, & observemus Gladium Angeli Perditoris, de quo
 1. Chr. 22. (Hebr. 21.) 15. 16. 27. 30. fit mentio. Ibi enim, postquam Davidis
 facinus in populo numerandō temere commissum animadversioni Divinæ
 subjectum jam erat, mœstus ipse rex vidit Angelum Perditorem Divinis
 Mandatis parentem & Justitiæ Ministrum, *Et Angelus Domini stans erat*
prope

prope aream Ornans Jebusai. Et sustulit David oculos suos, viditque Angelum Jehovah stantem inter terram & inter celos, & gladium ejus evaginatum in manu ipsius, extensum super Hierosolymis. Et cecidit David ac Seniores operis facis super facies suas. Et dixit David ad DEUM &c. Et dixit Jehovah Angelo, & vertit gladium suum in vaginam ipsius. Tandemque additur, quod postea David non potuerit abire versus ordinarium altare ad querendum DEUM, quod erat Gibeone, quia perterrefactus fuerit ab aspectu Gladii Angeli Jehovah: id quod significat, ex eo tempore, quo ensen Angeli Jehovah Rex viderat, ipsum imbecillum ac debilem mansisse, nec planè deinceps convaluisse. Hunc ego Angelum Creatum fuisse observo, quia diversus est à Domino Jehovah, & à Domino Jehovah mandatum accipit, mandatoque paret, atque ad Domini Jehovah sermonem & voluntatem mittitur, homines perdit, manum à perditione remittit, ensen pestiferum in vaginam recondit, v. 15. & 27. Non illi altare struitur, non holocausta & pacifica parantur, non illi preces fiunt, sed Jehovah v. 18 & v. 26. Non ille responderet in igne, de cœlis super altare holocausti illapso, quò symbolo divinitus consecratum est altare illud novum; sed Jehovah, v. 26. Bonum autem hunc fuisse Angelum Perditorem seu מרדכי inde patet, quia in nomine Domini hic angelus Prophetæ Gaddo verba facit; quia ordinat, ut ascendant David in aream Ornans Jebusai ad constituendum ibi altare Domino; quia Gaddus atque David verbo ipsius parent, illudque accipiunt velut dictum in nomine Domini v. 18. 19.

Superest, ut agā de materiā ensis, cum quā simul connecto Ensem flammiferum, ad Paradisi ingressum divinitus locatum, de quò Gen. 3, 24. hæc leguntur: *Et eiecit hominem, & commorari (habitare) iussit ab oriente borti Eden Cherubinos, & flammam gladii sese versantis ad custodiendam viam arboris vite.* Nolo de Cherubinis hic disputare, nec unde dicantur, nec quot fuerint, nec quam figuram habuerint. Sufficit, Angelos ac Spiritus cœlestes creatos solummodo sic appellari. Visibilis illorum figura homini opposita fuit, sicut virtus eorum invisibilis opposita mansit Satanæ, angelisque ejus, ut neutri parti, nec infernæ ad novas insidias, nec humanæ ad novam audaciam via pateret in Paradisum. Adjuncta est Cherubinis *flamma ensis versatilis*, in manu scilicet Cherubinorum sese circumcirca facile versantis: quandoquidē Cherubinis manus expresse tribui solent Ezech. 1, 6. c. 10, 7. 8. Neque enim (ut naphtham Grotii aliorumque sciens præteream) existimari potest, ociosam ensis flammam ante portam Paradisi collocatam esse, sed ipsa illa ensis sese circumversantis descriptio aliquem requirit, cujus sub directione fuerit versatilis. Circa hanc igitur Ensis materiam sic existimamus, Angelum Increatum æquè ac Creatum, uti sunt Spiritus, ita non pugnare nisi Spirituali robore: quidquid manu gestant, tenent, circumferunt, sive clavis, sive catena, sive, de quo nunc agimus, gladius illud sit, illud non magis ferrum esse, quàm bacillus Jud. 6. fuerit lignum, & assumpta corporis figura verum fuerit humanum corpus, aut equorum curruum-

que

quæ species veri fuerint equi atque currus : ejusmodi res autem nihil esse, nisi simulacra rerum ad nostros sensus accommodata: assumta autem esse ex materia elementari suam quamque ad rem ita propiore, sicut cujusque visionis natura requirebat. Ita Enses flammigeros aliquid naphthæ, accensi sulphuris, aliisve igniferæ materie admistum repræsentasse cæteræ terrestri materiæ, facile toleratur : quod idem de flammante curru atque equitatu licitum est concipi ; nec dubium est, pestiferum illum, qui contra Davidis audaciam strictus fuit, enssem continuisse materiam vaporosæ igniferam aeri inficiendo, & corpori inflammando idoneam. Quod si quis alius conspectus fuit ensis absque flammis, metallum is repræsentavit, non fuit, materiâ terrestri assumptâ copiosius, atque in illam externam compactâ formam : quale judicium de bacillô quoque lignum repræsentante est ferendum. Verum ut intra limites subsistamus, id observandum est, flammam ensis versatilis ante ingressum paradisi in manu Cherubinatorum positam signum fuisse Divinæ tum temporis providentiæ hominibus per externam quoque figuram monumentum sui lapsus ponentis, eôsque à novæ meritate avertentis : gladium in manu Angeli perditoris signum fuisse Divinæ contra peccatum vigilantiz, ut ostenderetur divina ejus avertatio, & reipsâ doceretur cauta ejus fuga : enssem in manu Angeli Domini Bileamo oppositi signum fuisse indignationis Divinæ Prophetam itolidum, & voluntati supremæ adversa meditantem, coërcituræ, & pro populo suo in vindictam contendentis ; illum denique in manu Principis Exercitum Jehovæ curantis à Josua conspectum enssem fuisse signum tutelæ pro populo Israël Divinæ, & iræ contra hostes ac speciatim contra Hierichuntem debellandam. Signum igitur ubique gratiæ latet in stricto etiam cœlesti ense.

Nostrium nunc est, Cives Dilectissimi, Angelum super omnia Increatum, & cum eô sanctissimum DEum nostrum in Tribus Personis sanctissimè subsistentem ; at sub eô Angelum quoque creatum vereri, ne peccemus, vindicemque illum metuere enssem, qui de cœlo nobis immitti potest. Vos in primis, Juvenes Lectissimi, quoties vestrum prensatis, quoties lateri accingitis, quoties vaginâ extrahitis enssem, cogitare, Ensem in cœlis esse, qui ad vestrum hic enssem sit attentus, & cum Magistratus quoque in terris non frustra suum gestet enssem, sed in bonorum tutelam, in malorum autem pœnam ac vindictam, eô videre, ut nec DEum, nec angelos, nec ullum Magistratum vestris ensibus contra vos ipsi conciat, sed ita ubique agite, ut Vestra fides operibus eluceat, angelis beatis vos associet, Gratiamque

DEI æternam conciliare vobis possit. Sic vivite,

& feliciter in DEO agite.

P. P. Rostockii die XXXIX, Septembr.



prope aream Ornamentis Jebusæ. Et sustulit David oculos suos
Jehovæ stantem inter terram & inter cælos, & gladium ejus
ipsius, extensum super Hierosolymis. Et cecidit David ac
super facies suas. Et dixit David ad DEUM &c.
Angelo, & vertit gladium suum in vaginam ipsius. Tandem
postea David non potuerit abire versus ordinarium altare ad
quod erat Gibeone, quia perterritus fuerit ab aspectu Gl
id quod significat, ex eo tempore, quo enssem Angeli Jeho
psum imbecillum ac debilem mansisse, nec planè deit
Hunc ego Angelum Creatum fuisse observo, quia diversus e
vâ, & à Domino Jehovæ mandatum accipit, mandatoque pare
Jehovæ sermonem & voluntatem mittitur, homines per d
tione remittit, enssem peltiterum in vaginam recondit, v
tare struitur, non holocausta & pacifica parantur, non ill
Jehovæ v. 18 & v. 26. Non ille respondet in igne, de cæli
locausti illapso, qvô symbolo divinitus consecratum est al
sed Jehovah, v. 26. Bonum autem hunc fuisse Angelum
אֲמֵל inde patet, quia in nomine Domini hic angelus Pro
ba facit; quia ordinat, ut adscendat David in aream
ad constituendum ibi altare Domino; quia Gaddus atque I
parent, illudque accipiunt velut dictum in nomine Domi
Supere est, ut agâ de materiâ ensis, cum qvâ simul connec
ferum, ad Paradisi ingressum divinitus locatum, de qvô Gen
tur: Et ejecit hominem, & commorari (habitare) iussit ab o
Cherubinos, & flammam gladii sese versantis ad custodienda
ta. Nolo de Cherubinis hic disputare, nec unde dicantur,
nec quam figuram habuerint. Sufficit, Angelos ac Spirit
tos solummodo sic appellari. Visibilis illorum figura homi
sicut virtus eorum invisibilis opposita mansit Satanæ, angeli
tri parti, nec infernæ ad novas insidias, nec humanæ ad
via pateret in Paradisum. Adjuncta est Cherubinis flamma
manu scilicet Cherubinatorum sese circumcirca facile versi
quidè Cherubinis manus expresse tribui solent Ezech. 1. 6. c. 10
(ut naphtham Grotii aliorumq; sciens præteream) existimar
ensis flammam ante portam Paradisi collocatam esse, sed i
se circumversantis descriptio aliquem requirit, cujus sub
versatilis. Circa hanc igitur Ensis materiam sic existimamus,
atum æqvè ac Creatum, uti sunt Spiritus, ita non pugna
robore: quidquid manu gestant, tenent, circumferunt,
catena, sive, de qvo nunc agimus, gladius illud sit,
gis ferrum esse, qvàm bacillus Jud. 6. fuerit lignum
corporis figura verum fuerit humanum corpus, aut equo

the scale towards document

Image Engineering Scan Reference Chart TE283 Serial No. 011